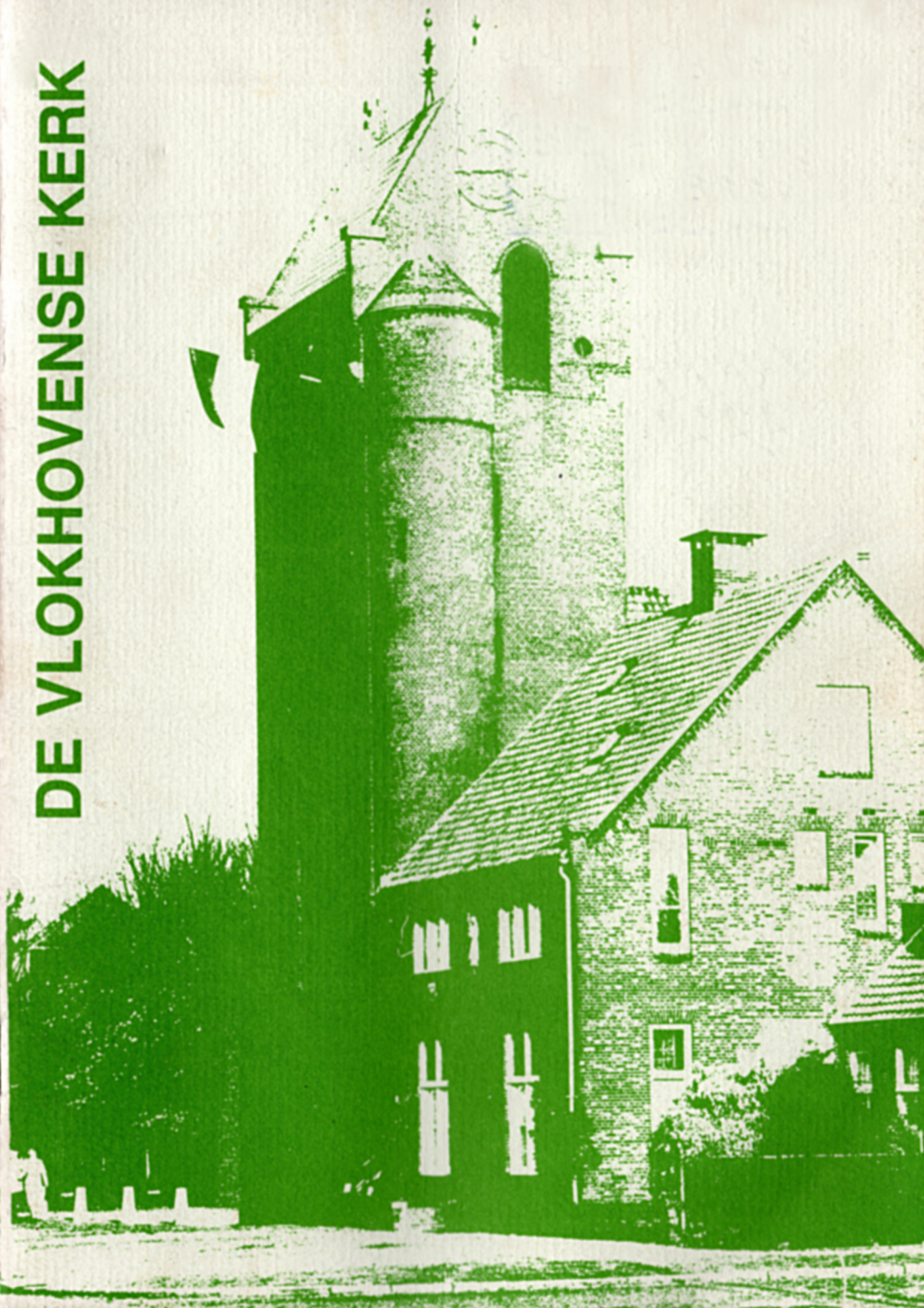

DE VLOKHOVENSE KERK

DE VLOKHOVENSE KERK

Foto omslag

Feest in de kerkwijk Vlokhoven

Foto: B. Roovers

Op verzoek van de Kerkwijkraad van de kerkwijk O.L. Vrouw van Lourdes samengesteld door Sjef Dassen met medewerking van Barth Roovers en Noud Waijers, allen leden van het redactieteam van het kerkwijkblad.

VOORWOORD

Gedurende de jaren 1984 - '86 verscheen er in het mededelingenblad van de kerkwijk O.L. Vrouw van Lourdes te Eindhoven een reeks artikelen over de bouw en de geschiedenis van de ruim zestig jaar bestaande parochiekerk.

Deze serie kwam tot stand op grond van een rapport van H. van Helvort, van verhalen die P. Verberne (Driekske) jarenlang publiceerde, van mondelinge informatie van pastor P. Vallenga, mevrouw Vogels (een van de oudste parochianen), oudkoster F. van Dommelen en van vele anderen.

Deze artikelen werden gretig gelezen en van verschillende zijden werd het idee geopperd ze te bundelen. Bij gelegenheid van de Kerkwijdag 1988 is dat nu gebeurd.

We spreken onze welgemeende dank uit tegenover degenen die dit boekje tot stand brachten, in het bijzonder de heer Sjef Dassen, zonder wiens speurzinn en schrijftalent dit verhaal van de Vlokhovense kerk nooit opgetekend zou zijn.

Namens de Kerkwijdraad,
Frits Mientjes, voorzitter.

Eindhoven, maart 1988

● HOE HET BEGON

De verschrikkingen van de eerste wereldoorlog waren nog maar net achter de rug toen de plannen voor een nieuwe parochie in Woensel vastere vormen gingen aannemen. Zeer zeker speelde hierbij de hoop op een nieuwe en vreedzamer toekomst een grote rol. Hoewel ons land niet direct betrokken was geweest in de "Grote Oorlog" zoals die vreselijke strijd van '14 - '18 wordt genoemd, was deze niet onopgemerkt aan deze streken voorbijgegaan.

Maar nu wenkte een nieuwe toekomst. De wereld werd overspoeld met nieuwe ideeën; nieuwe machthebbers verkondigden hun revolutionaire theorieën en grote veranderingen tekenden zich af.

De directe aanleiding tot de stichting van de nieuwe parochie was, dat de parochie van de H. Petrus te Woensel, waaronder ook Vlokhoven hoorde, te groot werd om een goede zielzorg te verzekeren.

Bij schrijven van mgr. J. Pompen, vicaris-generaal van de bisschop van Den Bosch, werd toestemming verleend tot oprichting van een nieuwe parochie voor Vlokhoven en Eckart. De oprichtingsdatum werd door het bisdom bepaald op maandag 16 juni 1919. In de plechtige taal van die tijd gaf de vicaris-generaal uitdrukking aan een der overwegingen:

"Zoals de plicht het van Ons vordert, bezielt Ons het vurig verlangen om al Onze onderhoorige geloovigen het bijwonen der H. Mis en der andere oefeningen van godsdienst, het veelvuldig ontvangen der H. Sacramenten gemakkelijk te maken, en tevens om voor de Heeren Geestelijken de leiding en verzorging hunner schapen meer geregeld te doen worden.

Deze toch zijn de middelen waardoor het geestelijk belang der geloovigen niet alleen ten zeerste bevorderd wordt, maar die ook voor hen noodzakelijk zijn om bevrijd te blijven van het veelvuldig bederf, dat bijzonder heden ten dage van de wereld uitgaat."

De nieuwe parochie kreeg de naam van Vlokhoven en Eckart en ontving als patroon de H. Jozef, terwijl de kerk zou worden toegewijd aan O.L. Vrouw van Lourdes. De parochie werd ingedeeld bij het dekenaat Eindhoven.

Volgens het besluit van mgr. Pompen werd de parochie wel "de jure" (= in rechte) opgericht, maar nog niet "de facto" (= feitelijk). Dit laatste uiteraard, omdat het nieuwe kerkgebouw nog niet beschikbaar was en de kersverse parochianen voorlopig nog onder hun oude parochie in Woensel bleven vallen.

Nadat mgr. Pompen, namens mgr. W. van der Ven, de toenmalige bisschop van Den Bosch, officieel toestemming had verleend tot oprichting van de nieuwe parochie was een langdurige wens van de Vlokhovenaren in vervulling gegaan. Overigens was pastoor A. Oomen van de St. Petrusparochie niet bepaald een groot voorstander geweest van de verzelfstandiging van Vlokhoven. Dit mede doordat hij uit de Vlokhovense gemeenschap nogal wat inkomsten had.

Op het eerste gezicht lijkt dit egoïstisch van pastoor Oomen, maar we moeten ons wel realiseren dat in die tijd de parochianen de geestelijkheid op veel directer manier moesten ondersteunen dan vandaag aan de dag.

Een parochie of kerkwijk wordt nu op financieel gebied veel zakelijker bestuurd. Men kan zo'n aanpak wel wat koud en kil vinden, maar de romantische aanpak van vroeger, waarbij de pastoor en zijn kapelaans maar te hooi en te gras aan de kost moesten komen, was ook niet alles.

De ondersteuning door de boerenbevolking vond meestal plaats in natura. Dat wil zeggen dat de boeren van hun slacht een stuk carbonade of een worst op de pastorie afleverden, het zogenaamde "pastoorspekken". Met Pasen hield de dienstmeid van de pastoor de paasomgang. Zij wenste daarbij namens de pastoor een Zalige Pasen en de parochianen konden dan op hun beurt een bijdrage leveren aan de pastoriehuishouding. Daarvoor had de meid een linnen zak bij zich, waarin men geld, koffie, boter, suiker en andere levensmiddelen kon deponeren. Bedenkt men dat op een pastorie toentertijd ook enige kapelaans woonden en dat er vrij vaak gasten waren zoals rondtrekkende paters, dan zal men al gauw beseffen dat de huishoudster een duivelskunstenares moest zijn om de zaken draaiende te houden. Het wegvallen van de gulle steun van de Vlokhovenaren was een tegenvaller, maar uiteindelijk moest de pastoor van de Petrusparochie zich bij de wens van de Vlokhovenaren neerleggen.

Op korte termijn veranderde er echter niets en dienden de parochianen nog heel vaak de lange tocht naar de kerk aan de Kloosterdreef te maken. Niet alleen voor het bijwonen van de H. Mis en andere diensten. Ook voor katechismus-onderricht en schoolbezoek, moest voorlopig nog heel wat worden afgelopen. Men was drie kwartier tot een uur onderweg. Daarnaast speelde die grote afstand bij acute noodgevallen, zoals bij een plotselinge ernstige ziekte of ongeval een grote rol. En bedenk wel dat de telefoon er nog niet was. Een gelukkige omstandigheid was dat juist en met name de Vlokhovense gemeenschap zeer eensgezind was en onder alle omstandigheden elkaar hielp.

Al gauw kwamen vanuit het bisdom Den Bosch nieuwe richtlijnen. Bij schrijven van 29 juni 1919 werd kapelaan G.M. Habraken tot pastoor benoemd en belast met het bouwen van een nieuwe kerk met pastorie. De eerste pastoor van Vlokhoven was afkomstig uit de Zuid-Woenselse Fellenoordparochie. Het was reeds bekend dat hij zich graag met alle energie aan deze taak wilde wijden en dat hem daarvoor van verschillende zijden reeds financiële steun was toegezegd.

G.M. Habraken
pastoor

1919 - 1940

Ondertussen had de bisschop ook een kerkbestuur aangesteld met de opdracht: "Teneinde het beheer der tijdelijke of stoffelijke belangen der nieuwe parochie naar behooren te regelen en te verzekeren."

Dit eerste kerkbestuur bestond uit pastoor Habraken als voorzitter en de heren G. van Hoof, P. van Kemenade, F. Renders, W. Renders, J.J. Vogels en J. van de Water als leden. De grenzen van de nieuwe parochie waren ten opzichte van de huidige tijd bijzonder ruim en zijn op de hedendaagse kaarten moeilijk na te gaan. Het hele wegenpatroon is inmiddels immers grondig gewijzigd. Globaal liepen de parochiegrenzen als volgt:

Van de huidige Michelangelolaan, via de Generaal Marshallweg en Generaal Wickerslaan, de Kennedylaan over in de richting van kasteel Eckart tot aan de oude tak van de Dommel. Deze is nog zichtbaar als een aantal vijvers die achter elkaar zijn gelegen in een wijde boog naar de Dommel. Dan via die oude tak en langs de Dommel tot voorbij Vaartbroek. Vervolgens langs een oude watersloot (Sonse, ook wel Woenselse waterloop genoemd) tot voorbij Blixembosch. Tenslotte via de Rode Kruislaan en de Genovevalaan naar het Catharinaziekenhuis.

Dit nu "stedelijk landschap" van beton en asfalt was toen een dunbevolkt, redelijk welvarend agrarisch gebied tussen Nuenen en Acht.

Het nieuwbenoemde kerkbestuur met pastoor Habraken aan het hoofd, liet er geen gras over groeien. De plaats waar de Vlokhovense kerk moest gaan verrijzen werd vastgesteld door de bisschop van Den Bosch. Het feit echter dat de Vlokhovenaren Jan Vogels en Betje de Krom een flink stuk grond tegen wel zeer aantrekkelijke condities voor de bouw van de kerk afstonden zal die keus vooral bepaald hebben. Hoe aantrekkelijk die condities zijn geweest is nooit officieel bekendgemaakt, hoewel de jarenlange gewoonte elke maand een H. Mis voor die weldoeners op te dragen, boekdelen spreekt. Over de plaats van de toekomstige kerk is zo'n zeventig jaar geleden in Vlokhoven heel wat gediscussieerd. Bij verschillende inwoners heerste de mening dat de kerk niet voldoende centraal zou komen te liggen. Maar nadat de beslissing van de bisschop was gevallen, was men spoedig eensgezind.

● EEN FLINKE LAP GROND

Het terrein bestemd voor kerk en pastorie was zeer ruim bemeten en omvatte ook ruimte voor een kerkhof en een flinke tuin. Deze tuin heeft heel wat functies vervuld in de Vlokhovense gemeenschap. Een tijdlang was er een proeftuin gevestigd van de "Jonge Boerenstand"; een vereniging die zich onder meer tot doel stelde de jonge boer in zijn vak te onderwijzen.

In die grote tuin was direct al veel werk aan de winkel. Alles moest met de hand worden omgespit en veel mest moest er voor zorgen dat de zandgrond vruchtbaar werd; er werden paden aangelegd en bomen, struiken en bloemen geplant. Ook werd er een pomp geslagen om in droge tijden de boerenbedrijven aan water te helpen, want waterleiding was even als elektriciteit en gas voor de Vlokhovenaren toen nog een vrome wens.

Om de inkomsten van de parochie te vergroten, rijpte in 1924 het plan om Vlokhoven tot een bedevaartsoord te maken van de H. Cunera, patrones tegen keel- en

veeziekten. Nog in hetzelfde jaar vond de oprichting plaats van de broederschap van de H. Cunera.

Twee à drie zondagen per jaar kwam er een pater om aan deze heiligenverering gestalte te geven. Na de H. Mis werd er brood en water gewijd. Brood werd door de bedevaartgangers zelf meegebracht en water werd in een grote bak klaargezet. Het gezegende water en brood werd later thuis waar nodig aan de kinderen of het zieke vee gegeven. De dag werd besloten met een plechtig lof en een procesie in de tuin waar bij een rustaltaar een preek werd gehouden. De devotie echter reikte nooit veel verder dan de grenzen van Vlokhoven, mede doordat Heeswijk al lange tijd een bloeiende bedevaartsplaats was van diezelfde H. Cunera.

Bij de grote stadsuitbreiding in de jaren zestig en zeventig is de pastorietuin tot de huidige proporties teruggebracht. Er verrees daar onder andere de nieuwe basisschool en de straat die nu Pachtakker heet.

● DE BOUW VAN DE KERK

Het kerkbestuur ging op zoek naar een architect die de bouw op zich wilde nemen en de keus viel hierbij op een bekende architect, W.A.M. te Riele uit Deventer. Wolter te Riele werd geboren in 1867, studeerde in Gent en was later o.a. leerling van de bekende bouwmeester dr. P.J.H. Cuypers. Te Riele heeft circa 60 kerken gebouwd en de specifieke karaktertrekken zijn netgewelven; het corresponderen van twee traveeën in de zijbeuken met één travee van het middenschip en triforiums. In onze streken bouwde hij o.a. de St. Lambertuskerk in Gestel, de kerk van de H. Cecilia te Veldhoven en de kerk van de H. Jozef in Helmond.

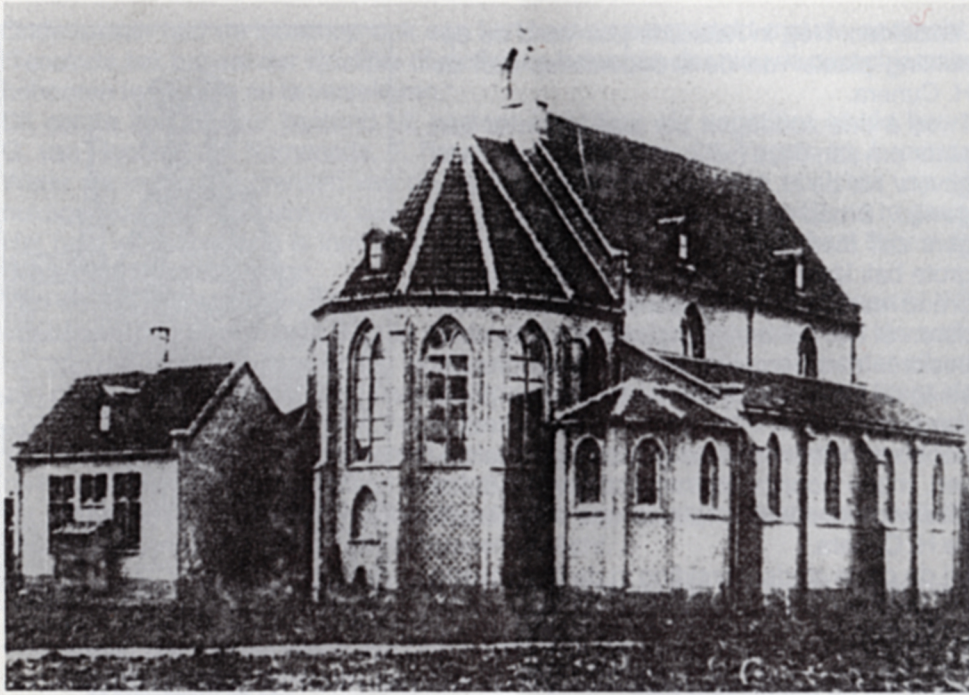
De architect kwam al spoedig met een bouwplan, zeer eenvoudig van opzet. Het was een neogotische basiliek van drie gewelven (traveeën) met een toren. In de bouwkunst is een basiliek een kerkgebouw waarvan het middenschip hoger is opgetrokken dan de zijbeuken. Een voordeel hiervan is dat dan de mogelijkheid ontstaat bovenramen aan te brengen, waardoor extra licht in het middenschip kan vallen.

De bisschop van Den Bosch gaf op zeer korte termijn zijn goedkeuring aan het bouwplan met slechts twee traveeën, terwijl een travee en de toren voorlopig geschrapt werden. Kennelijk wilde hij de Vlokhovenaren niet te veel op kosten jagen en tenslotte moest er ook nog iets te wensen overblijven.

In juli 1919 vond de aanbesteding plaats en als laagste inschrijver kwam aannemer Abr. Bogers uit de bus met een bedrag van f 77.336,-. Hem werd het werk ge-

Beeltenis van de H. Cunera
op de lidmaatschapskaart
van de Broederschap

De Vlokhovense kerk in de jaren twintig

gund en begin oktober 1919 werd met de bouw begonnen. De Vlokhovense boeren leverden hand- en spandiensten om de kosten zo laag mogelijk te houden. Met paard en wagen werd de grond verzet voor de bouw van de fundamenten. Nog een heel karwei, want behalve de laag zwart zand moest ook de rode leemlaag volgens het bestek worden afgegraven. Daarna moest er een grote hoeveelheid zand uit de Sonse bergen worden aangevoerd en later werd ook het transport van de bouwstenen verzorgd. De grond die uit de bouwput overbleef is rondom het gebouw verspreid.

Overigens bleek de bouw voor de genoemde som niet haalbaar. Om diverse redenen werd deze met vele duizenden guldens overschreden. Men kan zich voorstellen dat dat niet geruisloos is gepasseerd, want dat was voor die tijd een heel bedrag.

De bouw van de kerk verliep zeer voorspoedig en op 27 december 1920 werd de kerk ingezegend en voor de gelovigen opengesteld. Officieel werd de kerk toegewijd aan O.L. Vrouw van Lourdes onder de titel "De verschijning van de H. Onbevleete Maagd Maria".

Voorafgaande hieraan ontving op 23 december pastoor G. Habraken formeel ontslag als kapelaan van de parochie H. Antonius van Padua, op de Fellenoord in Woensel. Deze kerk is in het begin van de jaren zeventig afgebroken.

Op 10 februari 1921 werd pastoor Habraken door deken A. Damen van Eindhoven als pastoor van Vlokhoven en Eckart geïnstalleerd. Met dit alles waren de lang be-

staande plannen van de Vlokhovenaren dan werkelijkheid geworden. Vlokhoven beschikte over een eigen bedehuis dat weldra als een echt middelpunt van vele activiteiten zou gaan fungeren. Toch bleef het die begintijd nog behelpen. Niet alleen bleek er gebrek aan plaatsruimte op kerkelijke hoogtijdagen maar ook aan de verdere aankleding schortte nog het een en ander. Het zou nog verscheidene jaren duren voordat de kerk helemaal af was.

Zoals gezegd was er in 1920 nog geen elektriciteit in Vlokhoven. De verlichting van de kerk geschiedde door middel van vier grote koperen petroleumlampen. Maar ondertussen was de gemeente Woensel, waaronder ook Vlokhoven viel, door de gemeente Eindhoven ingelijfd. Na deze annexatie werd een begin gemaakt om ook Vlokhoven van gas, water en elektriciteit te voorzien. In de zomer van 1924 konden de petroleumlampen door gloeilampen worden vervangen. Door de aanleg van een bescheiden straatverlichting werd het de parochianen wat gemakkelijker gemaakt om vooral in donkere wintermaanden de weg naar de kerk te vinden. Tot dan was het noodzakelijk om in het donker zelf een lamp mee te nemen om op het goede pad te blijven. Vooral op de slecht begaanbare zijwegen was dat vaak een hele kunst. De eerder aanwezige straatverlichting, bestaande uit enkele petroleumlampen, stelde niet zo erg veel voor. Deze was trouwens vooral bestemd om de tramhalte in de toen nog Woenselsestraat te markeren.

Verwarming was een luxe waarmee bij de bouw van de kerk geen rekening was gehouden. Men moet daarbij wel overwegen dat in die tijd ook in binnen- en buitenland verwarmde kerken maar schaars te vinden waren. Hooguit kon men op sommige plaatsen een stoof huren. Pas in het begin van de jaren zestig kreeg onze kerk een verwarmingsinstallatie.

De geriefelijke banken die nu deel uitmaken van het kerkinterieur ontbraken aanvankelijk. Daarvoor in de plaats stonden er twee rijen van vijf driezitsbanken en daarnaast de bekende klapstoelen. De overige plaatsruimte werd ingenomen door knielstoeltjes waarvoor 1 cent plaatsengeld verschuldigd was. Volgens het gebruik van die dagen werden klapstoelen per jaar verhuurd als bron van inkomsten. De verhuurde plaatsen werden voorzien van de naam van de huurder die er te allen tijde recht op kon doen gelden.

Pas in 1947 bij het zilveren priesterjubileum van pastoor E.B. Odemaere, de tweede pastoor van Vlokhoven werden de hedendaagse banken geplaatst. De banken waren het feestgeschenk van de parochie aan de jubilerende pastoor. Het systeem van de gehuurde plaatsen verdween in de naoorlogse jaren.

Ook een orgel behoorde tot de schone wensen. Voorlopig moest men zich nog tevreden stellen met een harmonium. Het huidige orgel werd verkregen uit de nalatenschap van pastoor Habraken, die dat in zijn testament had bepaald. Op dit orgel en op de rest van het kerkinterieur komen we verderop terug.

● VOLTOOIING VAN DE KERK

De kerk ontving haar hedendaagse vorm in de jaren 1931 - 1932. Architect H. Valks uit Den Bosch ontwierp de uitbreiding en de afbouw van de kerk. De werkzaamheden bestonden uit de vergroting van het middenschip met één travee (gewelf) en

de aansluitende kleinere gewelven van de zijbeuken. De plaatsruimte werd zodoende met de helft vergroot. Daarnaast omvatte de uitbreiding de bouw van de markante toren alsmede de verbinding met de pastorie. De aannemer die het werk uitvoerde was de fa. De Vries uit Helmond, die voor het metselen van de gewelven speciale gewelvenbouwers uit Kaatsheuvel had aangetrokken.

Oorspronkelijk was het prachtige metselwerk van de gewelven van een pleisterlaag voorzien. Bij de uitbreiding van de kerk kreeg men pas echt oog voor het vakkundige werk en werd die pleisterlaag weer verwijderd. Als men goed kijkt, zijn daar nu nog sporen van te zien. Kennelijk was men het ook nog niet helemaal eens over het ontwerp van de toren, want de bij de gemeente Eindhoven ingediende tekeningen verschilden aanmerkelijk van de werkelijke uitvoering van de toren. In ieder geval viel de keuze op de goedkoopste en daarbij ook de stevigste uitvoering.

Een inzameling onder de parochianen leverde binnen korte tijd het geld op voor de aanschaf van drie klokken. Deze actie werd vooral dankzij een aantal grote weldoeners zo'n succes. De klokken werden in 1935 gegoten door de firma Petit & Fritsen uit Aarle-Rixtel, klokkengieters van naam. Er deden zich daarna nogal wat moeilijkheden voor met de aanschaf van een passende klokkenstoel. Al die tijd bleven de klokken achterin de kerk staan. Het duurde nog tot juni 1938 vooraleer de klokken voor het eerst hun bronzen stemmen in Vlokhoven deden horen.

Tijdens de oorlog, in de herfst van 1942, werden de klokken door de Duitse bezetters gevorderd om ze om te smelten tot oorlogstuig. Onder het grimmige oog van de Vlokhovenaar haalden met de bezetter heulende aannemers de klokken uit de toren en leverden deze bij de Duitse instanties in. De heer Roxs, zo'n beetje de dorpsmid, vervaardigde daarna uit een olievat een alternatieve klok. Een erg groot succes werd deze echter niet.

Na de oorlog werd in 1945 één klok, de kleinste, genoemd naar de H. Franciscus, in Tilburg teruggevonden. Opnieuw probeerde het kerkbestuur door middel van een inzameling aan de gelden voor nieuwe klokken te komen. Kennelijk raakten in de moeilijke naoorlogse tijd de financiële middelen van de ingezetenen uitgeput. De actie leverde evenwel genoeg op voor de aanschaf van één grote klok, de "Maria", die sinds 1950 naast de kleine "Franciscus" te horen is.

E.B. Odemaere
pastoor 1941 - 1967

Het nog landelijke Vlokhoven in 1966
Foto: L. Vogels

Nadat onze kerk haar definitieve vorm had gekregen werd ze op 11 september 1933 door mgr. A.F. Diepen, bisschop van Den Bosch, geconsacreerd.

Reeds tijdens de afbouw van de kerk in 1932 werden plannen ontwikkeld om de kerk aanzienlijk uit te breiden. Men ging daarbij uit van een kerk met 600 à 1000 zitplaatsen. De voorbereidingen waren reeds ver gevorderd en er was al een goede financiële basis gelegd, maar door de crisis werd in 1935 definitief van de plannen afgezien.

Voorafgaande aan dat alles was in 1930 het gedeelte Eckart weer van Vlokhoven gescheiden. De parochianen uit Eckart gingen over naar de kerk op het Broek, de O.L. Vrouw van Altijdurende Bijstand. Deze kerk is nu al enige jaren onttrokken aan de eredienst en is in gebruik als "speelpaleis" voor kinderen.

De kerk is nu een neogotische basiliek met drie traveeën. Vanaf de ingang van de kerk tot aan het priesterkoor zijn die gewelven gemakkelijk in het middenschip te onderscheiden. Zij worden onderbroken door de pilaren, aan elke kant twee. Aan iedere travee van het middenschip sluiten twee kleinere traveeën in de zijbeuken aan. Het priesterkoor is iets smaller dan het middenschip en heeft als afscheiding een zogenaamde insnoeringsboog. Als afsluiting van het priesterkoor zijn zeven sluitvakken gebouwd.

De zijbeuken eindigen aan de voorzijde elk in een vijfzijdige devotiekapel naast het priesterkoor. In het kapelletje aan de noordzijde bevindt zich thans de Mariagrot en het andere is ingericht als doopkapel.

Het middenschip is afgedekt door een zadeldak, de zijbeuken zijn voorzien van een lessenaarsdak met een plat dak bij de ramen.

Op de nok van de eindmuur voor het priesterkoor die met een punt boven het dak uitkomt, is een open dakruiter gebouwd. Deze dakruiter, waarin het Angelusklokje is opgehangen, is charmant geled en heeft als bekroning een tentdak met een kruis.

Een rechthoekige toren staat voor de kerk en ook die is afgedekt met een zadeldak, loodrecht op de lengteas van de kerk. Aan de zuidzijde van de toren staat een halfronde traptoren die de toren een extra robuust karakter geeft. Een dergelijke zadeldaktoren zou men eerder in Friesland verwachten dan in deze streken, vandaar dat deze toren nogal eens bekijks trekt.

De kerk is geöriënteerd: dat wil zeggen dat de middellijn van de kerk van west naar oost loopt. Het priesterkoor bevindt zich aan de oostzijde in de richting van het H. Land.

● EEN WANDELING OM DE KERK

Ook bij het bekijken van de kerk aan de buitenzijde is duidelijk te zien dat het middenschip drie traveeën telt en de zijbeuken elk zes. In elk travee staat een spitsboograam dat verdeeld is in twee kleinere spitsboogvensters met bovenin een zwikraampje. Verder is elk raam voorzien van een geprofileerde omlijsting.

Vlak onder de ramen van het middenschip ligt het vrij vlakke lessenaarsdak van de zijbeuken met een stukje plat onder de ramen. De buitenmuren van de zijbeuken hebben ter versteviging op de plaatsen die overeenkomen met het begin of einde van de traveeën steunberen. We onderscheiden een tweetal soorten: extra zware, bestaande uit twee geledingen aan het begin en einde van elke travee van het middenschip en daar tussenin lichtere, ook wel versterkingslisenen genoemd. Deze laatsten komen overeen met de kleine traveeën van de zijbeuken. Iedere travee van de zijbeuken heeft ook een geprofileerd enkelvoudig spitsboograam. Onder deze ramen ziet men een bakstenen sierlijst.

Het priesterkoor is eenvoudig opgebouwd. De sluitvakken zijn duidelijk zichtbaar en worden ook geschraagd door steunberen. Daartussen bevindt zich een geprofileerd spitsboograam dat net als de ramen in het middenschip in twee spitsboogvensters is verdeeld.

Onder de goot van het zadeldak van het priesterkoor zit een hardstenen sierlijst zoals die ook onder de daken van het middenschip en de zijbeuken te vinden is. Onder het middelste raam van het priesterkoor is een blinde siernis aangebracht.

Bij de devotiekapellen ziet men geen steunberen maar zijn wel ter versteviging de lichtere versterkingslisenen zichtbaar. Tussen deze lisenen staat telkens een geprofileerd enkelvoudig spitsboograam, met direct daaronder een bakstenen sierlijst.

De sacristie is behandeld als een apart gebouwtje aan de rechterzijde van de kerk naast het priesterkoor. Later is de sacristie met een garage uitgebreid, die in 1983 tot vergaderruimte is omgebouwd.

DE TOREN

Bij de uitbreiding van de kerk met één travee in 1931 werd het nieuwe gewelf door architect Valks op precies dezelfde wijze gebouwd als de reeds bestaande. Aan de westzijde richtte hij een rechthoekige toren op net zo breed als het middenschip. De toren heeft een diepte van twee kleine gewelven van de zijbeuken. De noordelijke zijbeuk werd nog eens extra verlengd met de lengte van een klein travee; de andere zijbeuk aan de zuidzijde maar met een halve. Dit laatste moest wel, omdat aan deze zijde een halfronde trappentoren is gebouwd. Deze trappentoren geeft toegang naar het zangkoor en de gewelven. De toren zelf heeft twee gedeeltes of geledingen.

De westelijke voorgevel van de toren heeft in het midden de ingang van de kerk. De toegangsdeuren zijn omlijst door een zogenaamde tudorboog. Aan weerszijden van de ingang ziet men twee zeer smalle op schietgaten gelijkende raampjes die voor verlichting van de zijportalen dienen. Boven de ingang bevinden zich in de eerste geleding van de toren, ter versiering eerst drie diepe blinde rondboognissen op een rij. Daarboven bevindt zich in het midden een groot geprofileerd spitsboograam voor de verlichting van het zangkoor en de orgelruimte. Daar weer boven werden nog twee raampjes en een bakstenen sierlijst als scheiding tussen de eerste en tweede geleding aangebracht. Vanaf deze scheidingslijst zijn de zuidelijke en noordelijke torenmuren naar voren getrokken en staan op een natuurstenen console. In de tweede geleding bevinden zich twee galmgaten in de vorm van spitsboognissen. Boven de galmgaten werd nog een sierlijst aangebracht en vervolgens het zadeldak van de toren met de haan.

De oostelijke achtergevel telt ook twee geledingen. In de eerste geleding staat boven het dak van het middenschip een smal raampje. De tweede geleding is precies gelijk aan die van de voorgevel, met uitzondering van het kleine ronde nisje naast de galmgaten dat hier ontbreekt.

De noordelijke zijgevel van de toren heeft in het midden een spitsboograam gelijkvormig aan de ramen van het middenschip. In de tweede geleding staan op de scheidingslijst twee open spitsboognissen als galmgaten. In de top van de gevel ziet men de wijzerplaat van het torenuurwerk.

Zoals reeds gezegd is deze zijgevel met een stuk verlengd. Het eerste gedeelte daarvan is een deel van de achtergang van de kerk en het tweede gedeelte was vroeger doopkapel.

Uitwendig is er geen verschil in de zijbeuken te zien.

De zuidgevel is in opzet gelijk aan de noordgevel, zij het dan dat tegen de toren een trappentoren is gebouwd. Hierin bevindt zich de wenteltrap naar het zangkoor en de klokkenruimte. Deze trappentoren zelf heeft een uitkragende bekroning met een halfrond dak met leipannen.

Tijdens gevechtshandelingen op de ochtend van 18 september 1944 werd de toren licht beschadigd. Amerikaanse parachutisten verkeerden in de mening dat zich in de toren een sluipschutter bevond en schoten daar een granaat op af. Sporen van die schietpartij zijn nog steeds te zien.

Het zadeldak van het middenschip van de kerk heeft voor de ventilatie twee dakkapellen aan iedere zijde. Het gedeelte van de kerk dat door architect Valks is gebouwd, heeft geen dakkapellen, hoewel deze wel op de oorspronkelijke tekening stonden. Tot zover de wandeling rondom de kerk.

• DE BINNENZIJDEN VAN DE KERK

Bij het binnengaan van de kerk komt men eerst in het gedeelte dat door architect Valks naderhand werd bijgebouwd, dus het jongste gedeelte van de kerk. Het nieuwe gedeelte onder en ter weerszijden van de toren is op een andere manier overwelfd dan het eerder gebouwde gedeelte, hoewel hier ook baksteen is gebruikt.

De torenmuur sluit onmiddellijk aan bij het derde gewelf van het middenschip en is even breed als het schip zelf. Op de begane grond heeft de architect met de ruimte gewoekerd. Eerst krijgt men het ingangsportaal met aan weerszijden een klein nevenportaal. Het zuidelijke portaal geeft toegang tot de traptoren en via het noordelijke portaal is er een ingang naar de vroegere doopkapel. Vanzelfsprekend zijn de twee zijportalen en het middenportaal allereerst bedoeld om de gang achter in de kerk te bereiken. Deze gang ligt nog onder de toren en wordt van het middenschip gescheiden door twee spitsbogen tussen drie kolommen. Deze kolommen maken deel uit van het torenlichaam.

Zowel de drie portalen als de achtergang zijn overkluisd door spitsbooggewelven op zogenaamde pendentiefs (lage steunblokken). De achtergang geeft behalve toegang tot het middenschip ook toegang tot de verbindingsruimte naar de zijbeuken. Deze ruimten zijn als het ware een verlenging van de zijbeuken en zijn eveneens overwelfd door spitsbogen. Hetzelfde is ook gebeurd bij de doopkapel.

Vanuit het middenschip van de kerk achterom kijkend, is te zien hoe de torenmuur op de drie kolommen met de twee spitsbogen is gebouwd. Ter hoogte van het zangkoor met orgelruimte bevindt zich een grote spitsboog en een stenen borstwering. De spitsboog is zes koppen (stenen) breed. Het zangkoor en de orgelruimte is afgedekt met een kruisgewelf. Zoals zijn bouwtrant dat ook elders laat zien, heeft architect Wolter te Riele er ook in Vlokhoven naar gestreefd om het zicht op het priesterkoor zo min mogelijk te belemmeren. Daarom bouwde hij voor de drie middenschiptraveeën maar twee pilaren en ver uit elkaar. Hij gebruikte voor onze eenvoudige kerk geen dure natuursteen maar alleen baksteen.

De gewelven over het middenschip zijn zogenaamde netgewelven. Men ziet een boeiend spel van stenen ribben, elk één kop zwaar. De ribben beginnen op een bakstenen console en gaan van de ene pilaar naar de andere en onderweg krijgen zij gezelschap van twee andere bogen opzij. De ribben zijn een deel van de dragende constructie en steunen het gewelf. Dit alles maakt deze gewelvenbouw niet alleen boeiend maar ook indrukwekkend.

Zoals reeds gezegd vindt men in de zijbeuken telkens twee kleine gewelven aansluitend op één gewelf van het middenschip. Tussen het middenschip en de zijbeuken bevindt zich telkens een scheidingsspitsboog. Ook in de zijbeuken ziet men een netgewelf gelijk aan dat van het middenschip. Voor het opvangen van de naar buiten lopende ribben heeft men aan de buitenmuren versterkingskolommen

gebouwd. Iedere zijbeuktravee heeft een enkelvoudig spitsboogram waaronder een geprofileerde rechthoekige nis is aangebracht. De nissen zijn afgedekt met een segmentboog. In deze nissen zijn kunststenen kruiswegstaties aangebracht. De oorspronkelijke opzet was om deze kruiswegstaties in een geglazuurde aardewerk mozaïek te laten uitvoeren. Wegens geldgebrek is het beperkt gebleven tot een als proef uitgevoerde twaalfde statie.

Tenslotte is er ongeveer halverwege in beide zijbeuken een in de buitenmuur uitgebouwde biechtstoel.

Het priesterkoor wordt van het middenschip gescheiden door een spitsboog tevens insnoeringsboog. Deze insnoering is verkregen door middel van uitkragingen; van beide zijden springen de baksteenlagen op twee plaatsen trapsgewijs naar binnen. Achter deze boog begint het eigenlijke priesterkoor. Dit wordt begrensd door zeven sluitvakken. Twee van die sluitvakken lopen parallel aan de middenas van de kerk en vormen zo de linker- en rechterzijde van het koor. De vijf overige sluiten de achterzijde van het priesterkoor af en vormen een halve regelmatige tienhoek. In de eerstgenoemde sluitvakken bevindt zich een geprofileerde open spitsboog. Deze bogen geven toegang tot de devotiekapellen, links en rechts van het priesterkoor. De vijf overige sluitvakken bezitten blinde spitsboognissen.

Merkwaardigerwijs is er in de overigens eenvoudige kerk rondom het priesterkoor een echt triforium: een smalle galerij op booggewelven. De bouwmeester heeft ook in onze kerk zijn liefde voor het triforium tot uitdrukking gebracht. Het ligt bij de Vlokhovense kerk alleen rond het priesterkoor en niet zoals elders rondom in de gehele kerk. Het is echter niet toegankelijk gemaakt; wil men het bereiken dan moet er een ladder aan te pas komen. Om dit triforium te kunnen bouwen moesten de bogen van de sluitvakken rondom het priesterkoor diep en zwaar zijn. Boven de spitsbogen gaat de muur nog even omhoog en wordt dan afgesloten met een witgeverfde leuning. De muur beneden de leuning vormt zodoende een borstwering van de galerij. De buitenzijde daarvan bestaat uit de buitenmuur met daarin de enkelvoudige spitsboogrammen van het priesterkoor.

In de hoeken van de sluitvakken zijn natuurstenen consoles aangebracht met baldakijnen eveneens van natuursteen. Op de consoles staan rondom het altaar zes gebeeldhouwde engelen in aanbiddende houding.

Boven de baldakijnen heeft men zogenaamde schalken met een natuurstenen basement aangebracht, die de ribben van het halfstergewelf boven het priesterkoor dragen. De muren met de schalken zijn door dwarsmuren verbonden met de buitenmuren, anders zouden deze de ribben van het gewelf niet kunnen opvangen. In deze dwarsmuren bevinden zich uiteraard onderdoorgangen om het triforium door te laten lopen.

Nu nog iets over de opbouw van de devotiekapellen naast het priesterkoor. Deze kapellen zijn vijfzijdig. De eerste twee zijden lopen evenwijdig aan de lengteas van de kerk: daarna volgen drie sluitvakken, onderbroken door vier hoekklisenen. De muurvlakken van deze kapellen zijn vervaardigd in schoonmetselwerk en half wit gepleisterd.

In de linkerkapel heeft ooit een echt altaar gestaan; zij werd al spoedig na de bouw van de kerk tot Lourdeskapel omgebouwd. De rechterkapel had vroeger eveneens een altaar, toegewijd aan de H. Jozef, maar doet nu dienst als doopkapel.

De huidige tegelvloer stamt uit de tijd van de uitbreiding van de kerk. Daarvoor bezat de kerk een eenvoudige bakstenen vloer.

• DE INVENTARIS

Reeds bij de bouw van de kerk en ook in de jaren daarna ontving de kerk vele geschenken, vooral afkomstig van parochianen. Zelden echter werden in het memorieboek van de parochie de vervaardigers van dat meubilair genoemd. Alleen van de gebrandschilderde ramen, en dan nog niet van allemaal, zijn de namen van de kunstenaars bekend. Een groot aantal ramen is vervaardigd door de beroemde Limburgse glazenier en schilder Joep Nicolas. De eerlijkheid gebiedt ons te zeggen dat de ramen in onze kerk helaas niet tot zijn beste werkstukken behoren. Zij stammen nog uit de beginperiode van deze kunstenaar. Toch bezitten ze reeds de karakteristieke opvallende vormgeving die uit zijn werk naar voren springt en dat maakt ze interessant. In zijn later werk blijkt voor Nicolas het raam in de eerste plaats een lichtbron. Hij laat dan een brede maar nergens scherp begrensde rand van blank of mat glas vrij rondom de voorstelling. Door toepassing van een prachtige compositie geeft de voorstelling toch nergens de indruk te zweven. De belangrijkste werken van deze kunstenaar in ons land zijn het Grotiusraam in Delft; het raam voorstellend de zeven smarten van Maria te Oud-Zevenaar; het raam voorstellend de blijde en glorierijke geheimen der Rozenkrans in Arnhem en het gedenkraam te Apeldoorn. Maar ook in New York, San Francisco en Helsinki is werk van hem te zien.

Andere ramen zijn van pater Raymond van Bergen O.P. en van de glazenier Jos ten Horn.

Als eerste raam bekijken we dat rechts achterin de kerk met een afbeelding van Bernadette. Niet zo verwonderlijk, omdat onze kerk Onze Lieve Vrouw van Lourdes heet. Daarna volgt een raam voorstellende St. Franciscus.

Vervolgens drie, oorspronkelijk vier, figuren uit het Nieuwe Verbond en wel Maria Magdalena, de H. Johannes en St. Anna, de moeder van Maria. Vroeger werd deze rij ramen gevolgd door een raam van Joachim, de echtgenoot van St. Anna, maar door het installeren van een rooster voor de verwarming van de kerk werd dat raam naar de linkerzijbeuk verplaatst.

Het mooiste raam in deze serie is dat met de uitbeelding van Maria Magdalena. Al deze ramen zijn van Joep Nicolas uit de periode 1930 tot 1934 en aangebracht ten tijde van pastoor Habraken, die als zeer kunstzinnig bekend stond.

In de tegenwoordige doopkapel zijn van links naar rechts ramen met afbeeldingen van St. Jozef, een Christusfiguur, een uitbeelding van Maria en van de Goede Herder te zien. Deze ramen, eveneens van Nicolas, zijn stuk voor stuk juweeltjes; let maar eens op de stralende hoofden en handen. Wat een rust in vergelijking met de andere, eigenlijk wat te bonte ramen. Hier is de kunstenaar werkelijk op zijn best.

In het priesterkoor zien we van links naar rechts een vijftal grote ramen waarin duidelijk de relatie van Maria met Christus tot uitdrukking komt. We zien achtereenvolgens de Blijde Boodschap, de Geboorte, de Kruisdood, de Kroning van Maria

en de Onbevleete Ontvangenis. Het middelste raam is het oudste in onze kerk en tegelijk met de bouw aangebracht.

Deze ramen zijn ontworpen door Jos ten Horn uit Nijmegen en vallen door hun kleurengeflonker reeds bij het binnenkomen van de kerk op. Ze zijn opgebouwd uit rechte, hoekige kleurstukken, een soort Toorop-stijl, en doen warm van kleur aan. Vooral als de morgenzon schijnt, valt er een prachtige mengeling van kleuren in de kerk die steeds weer blijft bekoren.

Boven het zangkoor zit een groot raam, voorstellende de Verdrijving uit het Paradijs. In het klein ziet men op de achtergrond de komst aangekondigd van de nieuwe Eva, Maria de moeder van Christus. Ook dit raam is een prachtige schepping van Joep Nicolas.

Wat minder opvallend maar net zo mooi zijn de kleine ramen boven in het middenschip die alle musicerende engelen voorstellen. Een echt speels element in onze kerk. Ook deze ramen zijn indertijd door Joep Nicolas vervaardigd.

Aan de linkerkant bij de ingang van de kerk ontmoeten we achtereenvolgens het raam van Joachim dat van rechts voor verhuisd is. Daarna volgen vier fraaie ramen met voorstellingen van personen uit het Oude Verbond die betrekking hebben op Maria. We zien daarbij in volgorde afbeeldingen van de hogepriester Aäron, van zijn broer Mozes, van Gideon met de schaapsvacht, van Judith met het hoofd van Holofernus en tenslotte van Ester de koningin. De ramen zijn eveneens werkstukken van Nicolas. Hoewel mooi van kleur, zijn ze wat vlekkerig en onrustig, maar het zijn zeker charmante ramen van een blijvende waarde.

In de Mariakapel bevinden zich een drietal ramen van pater Raymond van Bergen. Deze hebben wat hun voorstelling betreft alle betrekking op de eretitel van Maria "Troosteres der Bedroefden". Van links naar rechts zien we een treurende weduwe met kind; een blinde die troost zoekt bij Maria en een droevige eenzame figuur. Hoewel goed van kleur en van loodversnijding zijn ze veel gematigder dan de andere ramen in de kerk. In vergelijking met de ramen van Nicolas zijn ze wat braaf uitgevallen.

Achter de Mariagrot bevindt zich nog een raam voorstellende de aartsengel Michaël; helaas is dit nagenoeg onzichtbaar en nadere details zijn niet bekend.

• DE ALTAREN

Hoewel de gebrandschilderde ramen ongetwijfeld tot het mooiste bezit van de kerk behoren, zijn er ook heel wat andere zaken die onze aandacht verdienen. Vooraan in de kerk zal ons oog zeker op de rij engelen vallen die rondom het priesterkoor staan gegroepeerd. De stenen beelden staan onder het triforium op sokkels en het zijn volgens kenners echte kunstwerkjes. Oorspronkelijk waren ze slechts vier in getal, later zijn de twee buitenste bijgeplaatst. De oudste figuren staan in aanbiddende houding naar binnen gericht. De twee engelen aan de buitenzijde dragen elk een symbolische voorstelling. Aan de linkerkant draagt de engel de kolom waaraan Christus werd geselsd en de rechterengel toont de doek van Veronica. Een verwijzing dus naar het lijden van Jezus Christus.

De opstelling van de engelen verraadt enigszins de plaats waar in onze kerk vroeger het hoogaltaar heeft gestaan. Die rij engelen werd de "altaarwacht" genoemd.

Het oorspronkelijke hoogaltaar werd in 1932 afgebouwd. Tot die tijd had men zich van een eenvoudiger altaar moeten bedienen. Het altaar stond op een verhoging met de voorgeschreven drie treden uit zwartgrijze steen vervaardigd.

Het altaar bestond uit een wit stenen tafel met opstanden voor in totaal zes kandelaars, drie aan elke kant. Op het altaar bevond zich ook het tabernakel met een zogenaamde expositietroon waarop de monstrans kon worden geplaatst. De deurtjes van het tabernakel waren aan de buitenkant van dikke koperen plaat voorzien en versierd met gegraveerde engelenfiguren. Bovenop de expositietroon stond een koperen kruisbeeld.

De onderzijde van de altaartafel was versierd met een drietal afbeeldingen op een soort medaillon. De geheel in het wit uitgevoerde voorstellingen werden gescheiden door twee blauwgrijze kolommetjes. In het midden bevond zich een afbeelding van een pelikaan. Deze vogels voeden volgens een oude legende hun jongen in tijd van nood met hun eigen bloed; een verwijzing naar de offerdood van Christus. Links en rechts waren een schaal met brood en vis en een schaal met druiven afgebeeld.

Opgemerkt dient te worden dat in de jaren dertig altaren van een soortgelijke constructie in nieuwgebouwde kerken werden geplaatst. In sommige kerken kan men die nog aantreffen. Vanuit de kerk gezien stond links tegen de pilaar, die het kleine priesterkoor afsluit, de preekstoel. Deze was nagenoeg geheel van steen gebouwd, alleen aan de bovenkant was er een smeedijzeren hekwerk aangebracht met daarop een eikenhouten armsteun.

Op de eerste trede van het huidige priesterkoor bevonden zich eertijds nog de communiebanken. Deze waren eerst van hout, later kwamen er banken van een witte steensoort. De standers waren crèmekleurig, afgedekt met een zwarte plaat. De knielbank was voorzien van roodfluwelen kussens.

Oorspronkelijk was er één lange communiebank, maar dat leverde bezwaren op bij sommige diensten, zoals huwelijken en uitvaarten. Daarom werd de communiebank later in twee helften verdeeld. De ontstane ruimte in het midden werd afgesloten met een smeedijzeren hekwerkje met twee deurtjes.

In de jaren zestig veranderde, onder meer door de invloed van het Tweede Vaticaanse Concilie, de eredienst op ingrijpende wijze. De

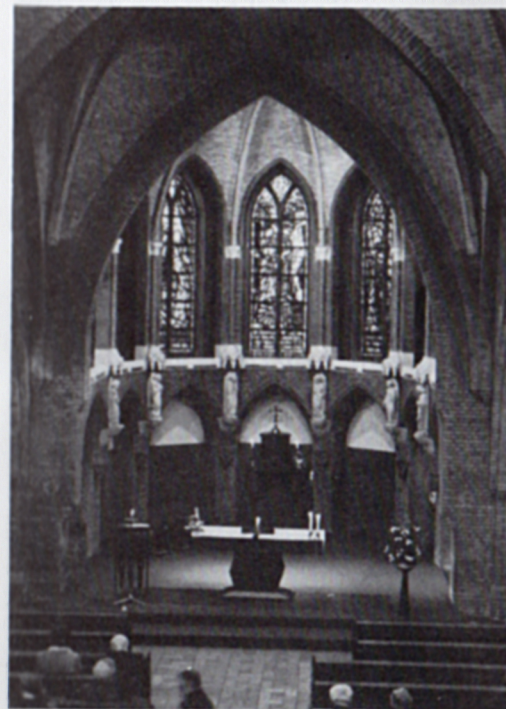
Interieur van de kerk in 1967
Foto: F. de Greef

volkstaal werd ingevoerd. De priester bleef tijdens de dienst niet langer met de rug naar de kerkgangers staan en de leken werden intensief bij de liturgie betrokken.

Dit vereiste andere altaren en lezenaars en meer ruimte op het priesterkoor.

Het priesterkoor in onze kerk was maar klein en het kostte heel wat hoofdbrekens en veel wikken en wegen om een goede oplossing te vinden. Diverse kerkelijke deskundigen werden hiervoor geraadpleegd. Men heeft daarbij zelfs overwogen om het priesterkoor te vergroten ten koste van de plaatsruimte voor de parochianen. Om praktische redenen moest men hiervan afzien en bovendien was het esthetisch onverantwoord de verhoudingen ten opzichte van de bogen en gewelven zo ingrijpend te verstoren.

Zo verdween het hoogaltaar en hoewel het historisch of artistiek geen enkele waarde bezat, was het toen voor velen een emotioneel gegeven om zoiets vertrouwd te zien verdwijnen. Ook het koorhek, de preekstoel en de communiebanken moesten plaatsmaken. Het tabernakel, de koperen kandelaars en het bijbehorende koperen kruis zijn echter nog bewaard gebleven.

Overzicht interieur 1988
Foto: B. Roovers

Het huidige altaar is een ontwerp van de hand van Jan Raaymakers uit Tilburg, destijds bouwkundig adviseur van het bouw bureau van het bisdom Den Bosch. De vermelde aanpassing van het priesterkoor vond plaats in 1968, in welk jaar de kerk ook werd voorzien van een geluidsinstallatie.

Links van het middenschip ziet men de Mariagrot. Oorspronkelijk stond daar alleen het Mariabeeld opgesteld. Pastoor Habraken heeft in 1925 de grot laten bouwen met stenen, die hij daarvoor zelf in het buitenland had uitgezocht. Smaken verschillen echter en menig parochiaan zag de afbeelding van Maria gaarne in een wat mooiere entourage geplaatst dan in deze gestileerde namaakrots. De grot is later nog uitgebouwd tot een volledig Maria-altaar. Het tabernakel van dit altaar, voorzien van een afbeelding van de geboorte van Maria, is in gebruik op het priesterkoor.

Aan de rechterkant bevond zich vroeger de St. Jozefkapel. Het altaar daarin heeft er echter maar een jaar of vijf gestaan. Er stond een St. Jozefbeeld op van de Limburgse beeldhouwer Charles Vos. Dit beeld, uitgevoerd in bonte keramiek en zeer eigenaardig van expressie, is nog bewaard gebleven. Thans is deze ruimte inge-

richt als doopkapel. Voor het dopen gebruikte men eerst een koperen emmer en een doopschelp. Rond 1950 schonk een weldoener de huidige doopvont aan onze kerk.

De bel, opgehangen bij de deur van de sacristie, is een geschenk van de kerkmeesters uit 1968 en vermeldt de namen Th. Michiels, J. Roxs, J. van den Akker en J. Toonders.

● HET ORGEL

Zoals reeds eerder vermeld, werd het orgel verkregen uit de nalatenschap van de eerste pastoor van Vlokhoven. Pastoor Habraken overleed plotseling op zondag 22 september 1940 en had bij testament de nodige gelden voor een orgel aan de kerk vermaakt. Door deken Jos Maas werd dit testament tijdens de uitvaartdienst voorgelezen. Het was de innigste wens van de overleden pastoor om een kerk achter te laten die helemaal af was.

Tot die tijd had men zich ruim 20 jaar moeten behelpen met een harmonium. Dit stond ongeveer op de plaats die nu als doopkapel dienst doet. Ook het zangkoor moest zich op die plaats opstellen vanwege het contact met de begeleiding. De heer Nard van Hoof was gedurende vele jaren de vaste organist. De opdracht tot de bouw van een orgel werd in december 1940 verstrekt en op 10 mei 1941 was het gereed. Het werd gebouwd door de fa. Pels en zoon, kerkorgelbouwers in Alkmaar. Thans is deze onderneming in Den Bosch gevestigd en verricht nog steeds het onderhoud aan het orgel.

Als orgelsysteem werd gekozen voor het elektrisch kegelladensysteem. Dat wil zeggen dat de windtoevoer naar de orgelpijpen wordt bediend door middel van elektrische relais. De speeltafel bestaat uit een boven- en een onderklavier met elk 56 toetsen en een pedaal met 30 toetsen. In totaal telt het orgel 758 pijpen waarvan 66 gemaakt van Oregon pinehout en de resterende van gealuminiseerd zink. Volgens het koopcontract werden de beste materialen gebruikt voor de vervaardiging van speeltafel, klavieren, register, lessenaar en orgelbank. Maar ook de orgelkast, windladen en windkanalen werden van prima materialen gebouwd. De blaasbalg en de twee reguleurs zijn van een eerste kwaliteit schapenleer gemaakt en dubbel uitgevoerd. Daarbij zijn ze voorzien van koordscharnieren, waardoor een ongekende duurzaamheid wordt verkregen.

Het geheel werd tenslotte voorzien van de beste elektrische windmachine die op dat moment beschikbaar was. Deze werd opgesteld in een speciale geluiddempende kist op zwaar vilt. De orgelbouwer gaf een volledige garantie van tien jaar.

Het orgel, kant en klaar in de kerk opgesteld en met inbegrip van omzetbelasting, reis- en verblijfkosten en vracht, kwam op een prijs van f 5100,-. Een bedrag dat thans nauwelijks voldoende is om er een piano van aan te schaffen.

Aardig detail is dat blijkens het contract de stroomkosten, gemaakt tijdens het opstellen van het orgel in de kerk, voor rekening van het kerkbestuur kwamen.

Zoals reeds gezegd heeft het orgel een boven- en een onderklavier. Beide klavieren hebben een aantal registers of wel orgelstemmen. Deze stemmen kunnen

op allerlei manieren met elkaar gecombineerd worden zodat, populair gezegd, het orgel steeds anders kan klinken. Sterk en zacht spelen is mogelijk door van klavier te wisselen. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het beurtelings door koor en kerk gezongen gloria of credo. Kenners hebben grote waardering voor het orgel van de Vlokhovense kerk.

Mede door schenkingen staan voor de eredienst in onze kerk verschillende liturgische voorwerpen ter beschikking.

Ten eerste bezit onze kerk een zeer mooie monstrans. Daarnaast bevat onze kerkschat ook twee cibories, hostiekelken met deksel. De kleinste daarvan stamt reeds vanaf de begintijd van de parochie.

De miskelken hebben alle een persoonlijk karakter. Zo bezit onze kerkwijk een grote kelk, afkomstig van pastoor Habraken. Deze zeer fraaie kelk, aan de buitenzijde versierd met steenrosetten en bloemmotieven, is een geschenk van zijn familie. De kelk is gedateerd 11 april 1920, zijn verjaardag. Daarnaast bezit onze kerk ook nog twee kelken in een wat eenvoudiger uitvoering. Een van die kelken is afkomstig van pastoor Odemaere, de tweede pastoor van onze kerkwijk. De andere is van pater Renders uit Vlokhoven. Pater Arnold Renders was negen jaar missionaris in China. Hij overleed aldaar op 26 februari 1919, 34 jaar oud aan vlektyphus. Door een collega-missionaris werd zijn miskelk naar Nederland teruggebracht en aan zijn moeder overhandigd. Deze schonk de kelk aan de kerk, waarvan de bouwplannen toen in vergevorderd stadium verkeerden.

De twee wandkleden aan de muur van de doopkapel zijn geschonken door parochianen ter gelegenheid van de feestelijkheden in 1980 rond het 60-jarig bestaan van de kerkwijk Vlokhoven en het 12 1/2-jarig pastoraat van pastor Vallenga. Ze zijn vervaardigd door mevrouw Ann Rijken-Rensen uit Eindhoven, die op dit gebied enige bekendheid heeft verworven. Van haar hand zijn ook enkele wandkleden te bewonderen in de St. Janskerk in Jagershoef. Het ene kleed in de Vlokhovense kerk is een voorstelling van de Emmausgangers die samen de maaltijd nuttigen met de Heer. Het ander wandkleed stelt Jezus voor terwijl Hij leraart.

Tot de inventaris van de kerk kan ook worden gerekend het uurwerk in de toren. Het stamt uit 1941 en werd vervaardigd door de firma Eijsbouts uit Asten.

P.F. Vallenga
pastor 1967 - 1986
Foto: A. Verdonk

• TOT SLOT

Ontegenzelijk is ons kerkgebouw niet alleen bescheiden van afmeting maar is relatief ook nog jong te noemen. Vooral als men het vergelijkt met de grote kerken elders, die vaak honderden jaren hun omgeving domineren. Maar toch hebben alle kerken of ze nu groot zijn of klein, jong of oud, één ding gemeen: ze zijn penning voor penning bij elkaar gespaard door gelovige mensen die zo eer betoonden aan Hem, die de schepper van alle dingen is.

Elke geloofsgemeenschap trachtte in het verleden haar kerk zo mooi mogelijk te maken. Veel van de vaak kunstzinnige inventaris, gebrandschilderde ramen en liturgische voorwerpen zijn verkregen door schenkingen. In de middeleeuwen dikwijls afkomstig van vorsten of andere hoogwaardigheidsbekleders en niet te vergeten van de gilden. Of in die tijd al die

schenkingen wel allemaal zo godvruchtig bedoeld waren werd en wordt nog door velen in twijfel getrokken. Het nageslacht heeft er hoe dan ook een onschatbare rijkdom van kunstschaten aan overgehouden.

Later veranderde dat beeld en waren het vooral de gewone hardwerkende mensen, die het liefst anoniem, bij een of andere gelegenheid een schenking deden ter verfraaiing van de kerk.

In onze kerk is dit niet anders. Verscheidene ramen, het doopvont en andere gebruiksvoorwerpen zijn geschenken van individuele parochianen, of van een groepje parochianen. De laatste schenking ter gelegenheid van het 40-jarig priesterjubiläum van pastor Vallenga bestaande uit een ringleiding voor slechthorenden, is hiervan een voorbeeld.

Dankzij de inspanningen van vorige generaties bezitten wij, Vlokhovenaren van nu, een degelijk gebouwde en sfeervolle kerk. Laten wij er zuinig op zijn en haar behouden voor toekomstige generaties, niet alleen als een monument, maar ook als plaats van samenkomst voor mensen die geïnspireerd zijn door de boodschap van Jezus Christus.

W.J. Kalb
pastor sinds 15 januari 1987

Gezicht op de kerk in 1936